Øvelser i at rumme uforenelige kendsgerninger

Exercises in Accommodating Incompatible Truths

Af Lotte Løvholm, udstillingens kurator

Selvom gruppeudstillinger ofte tager afsæt i fabulerende fortællinger om verden fra et subjektivt sted, er kuratorens stemme i udstillingsteksterne sjældent personlig. Til denne udstilling "Et stjernehus uden sol", der omhandler traumer og magisk realisme på det tidligere psykiatriske hospital Sct. Hans, deler jeg et udsnit af mit eget traumearbejde med jer; det fandt sted sideløbende med mit arbejde med udstillingerne på Sct. Hans. Teksten beskriver mine erfaringer med syner og overnaturlige oplevelser og nævner min storebrors selvmord. Den kan give en nøgle til at forstå valgene i "Et stjernehus uden sol". Vær blid ved dig selv og mærk efter, om du har lyst til at læse videre.

By Lotte Løvholm, exhibition curator

Although group exhibitions are often rooted in speculative narratives about the world from a subjective position, the curator's voice in exhibition texts is rarely a personal one. For this exhibition, which addresses trauma and magical realism in the former psychiatric hospital St Hans, I share with you an excerpt from my own trauma work, which took place alongside my work with the exhibitions at St Hans. The text describes experiences with visions and supernatural encounters and it mentions my older brother's suicide. It may provide a key to understanding the choices made in the exhibition. Be gentle and take a moment to reflect on whether you want to continue reading.

En nat drømmer jeg om en have med gulerødder, der er blevet revet op af jorden. Jeg skal huske at give gulerødderne til dæmonerne på Sct. Hans. Jeg glemmer at give gulerødderne til dæmonerne i drømmen og overvejer i stedet, hvordan jeg kan gøre det på en fornuftig måde i virkeligheden. Da jeg fortæller om drømmen, siger min kollega i både spøg og alvor, at det måske ikke er så godt for mig at arbejde på Sct. Hans.

Efter sorg kommer smerte, efter smerte kommer heling, efter heling kommer glemsel, efter glemsel opstår sprækker, som sorgen ophobes i, indtil sprækkerne bliver til sår, og det hele begynder forfra igen. (Anne Lise Marstrand-Jørgensen, *Sorgens grundstof*, 2017, p. 20)

Jeg graver alles sorg op ved roden. Jeg kan lugte jeres sår.

Med hjælp fra min mor bagte du en brunsvigerkage, der lignede en isbjørn, på min fire-års fødselsdag, inden du skulle rejse hjem til Nuuk. Du var ked af at skulle hjem og ville gerne fejre dagen med mig, fortæller min mor. Jeg forstår ikke, at du er væk.

De andre i børnehaven tror ikke på, jeg har en bror. Men de voksne fortæller dem, det er rigtigt. Så tror de på det.

Jeg har aldrig set dig i Kalaallit Nunaat. Da jeg endelig kom derop, var du der ikke mere. Og alle fjeldene og klipperne græd. Jeg kastede op. Det er her, du ikke er.

Jeg prøver at ringe til dig midt om natten. Jeg tror ikke på, du er død. Telefonen ringer, indtil den går på svarer. Det er nok politiet, der har din telefon.

One night I dreamt of a garden with carrots that were pulled out of the ground. I need to give the carrots to the demons at St Hans. In the dream, I forget to give the carrots to the demons and instead consider how to carry it out in real life. When I recount the dream, my colleague says, half-jokingly, that maybe it isn't good for me to be working at St Hans.

After grief comes pain, after pain comes healing, after healing comes forgetting, after forgetting, cracks appear, in which grief accumulates until the cracks turn into wounds, and everything begins all over again. (translated from Anne Lise Marstrand-Jørgensen, Sorgens Grundstof (Elements of Grief), 2017, p. 20)

I dig up everyone's grief by the roots. I can smell your wounds.

With my mother's help, you baked a cake shaped like a polar bear for my fourth birthday before you had to travel back home to Nuuk. You were sad about having to leave and wanted to celebrate the day with me, my mother tells me. I don't understand that you are gone.

The other children in my kindergarten don't believe that I have a brother. But the adults tell them it's true. Then they believe it.

I have never seen you in Kalaallit Nunaat. When I finally went to visit, you were no longer there. And all the mountains and cliffs wept. I threw up. This is where you are not.

I try to call you in the middle of the night. I don't believe that you are dead. The phone keeps ringing and goes to voicemail. The police probably have your phone.

Min lever gør ondt, fordi du forlod mig. Den græder. Du glemte at fortælle, at du gerne ville dø. I en meditation kravler tre versioner af mig selv på 17 år ud af min lever smurt ind i blod. Jeg tager mig af dem. Jeg prøver at rumme to uforenelige kendsgerninger. Trygheden ved dig og voldsomheden ved din død.

Jeg bærer et fiktivt ar på brystet ved hjertet og en usynlig halskæde formet som en blomst med grønne sten, som er medvirkende til, at arret heler. Af denne grund bevæger jeg mig langsommere end normalt. Som hvis jeg var ved at komme mig efter en operation.

Du kommer til mig i en meditation og tager mig op på din ryg. Du er en ørn. Vi flyver længe og sætter os på indlandsisen. Jeg spørger dig, hvad vi skal gøre for at bevare landskabet, velvidende at det er for sent at gøre noget ved, at isen smelter.

Jeg befinder mig i en trancetilstand og føder en stor sort fugl ud af min pande. Min krop ryster og vrider sig. Jeg trækker vejret som ved ve-arbejde. Jeg er i chok, og kroppen tager over. Fuglen skal igennem halsen for at komme ud gennem panden. Det er svært at få den op. Den er filtret sammen med mig. Den bor i mig. Men den vil ud. Jeg vil have den ud.

De sidste måneder er jeg begyndt at vågne mellem klokken fire og fem hver nat til lyden af kirkeklokker, der kalder til bøn.

Før i tiden var jeg bange for, at folk skulle tro, jeg er skør. Nu er jeg ligeglad. Brænd mig på bålet.

Jeg graver min sorg op ved roden. Jeg planter den ved din grav.

My liver hurts because you left me. It cries. You forgot to tell me that you wanted to die. In a meditation, three versions of myself at seventeen crawl out of my liver, smeared in blood. I take care of them. I try to hold two incompatible truths: the comfort of you and the violence of your death.

I carry a fictive scar on my chest by my heart and an invisible necklace shaped like a flower with green stones, which helps the scar heal. For this reason, I move more slowly than usual, as if I were recovering from surgery.

You come to me in a meditation and lift me onto your back. You are an eagle. We fly for a long time and land on the inland ice. I ask you what we should do to preserve the landscape, knowing full well that it is too late to do anything about the melting ice.

In a state of trance, I try to birth a large black bird through my forehead. My body shakes and twists. I breathe as if in labour. I am in shock and my body takes over. The bird must pass through my throat to come out through my forehead. It is hard to get it through. It is entangled with me. It lives inside me. But it wants out. I want it out.

In recent months, I have begun to wake every night between four and five a.m. to the sound of church bells calling to prayer.

In the past, I was afraid that people would think I was crazy. Now I don't care. Burn me at the stake.

I dig my grief up by the roots. I plant it at your grave.

Mange af de emner og fortællinger, jeg har mødt i arbejdet med kunst i den tidligere psykiatri på Sct. Hans er sårbare og svære. At arbejde her har betydet at være i konstant dialog med stedets historie, med traumatiske spor og med mennesker, hvis stemmer alt for ofte er blevet talt hen over. Måske er det sorgens historie forankret i Sct. Hans, der har igangsat mit eget sorgarbejde på ny så mange år senere. Som en tidslomme, der ventede på at blive aktiveret. Måske er det gennem de åbne sår og kroppens lagrede chok, at lyset er begyndt at strømme. At smukke overnaturlige og uforklarlige ting er begyndt at ske omkring mig. At forståelsen af virkeligheden ekspanderes til det uendelige.

Det er blevet tydeligt for mig i arbejdet med denne udstilling, hvor porøse grænserne er mellem det personlige og det kollektive, mellem det kunstneriske arbejde og de levede liv, det udspringer af. Kunstnerne viser mod ved at præsentere sårbare personlige fortællinger, og det føles derfor kun naturligt at stille mig ved deres side og gøre det samme. Det kuratoriske arbejde handler ikke kun om formidling af værker, men om relationer. Mit eget traumearbejde, der er foregået simultant med udstillingerne på Sct. Hans, har præget de valg, der er truffet i "Et stjernehus uden sol", med en opmærksomhed på omsorg, langsommelighed og det at lytte. At turde gå ind i mørket med kunstnerne, fordi jeg kender til det selv. At føle slægtskab med de personlige beretninger i udstillingen som et ømt fællesskab af mennesker, der gerne vil gøre verden til et trygt og rummeligt sted. Et sted med plads til kroppe, til naturen i og omkring os.

Many of the themes and narratives I have encountered while working with art in the former psychiatric hospital of St Hans are vulnerable and difficult. To work here has meant being in constant dialogue with the site's history, with traces of trauma, and with people whose voices have far too often been disregarded. Perhaps, it is the history of grief embedded in St Hans that has reactivated my own grief process so many years later: like a time capsule waiting to be activated. Perhaps it is through open wounds and the body's stored shock that light has begun to stream; that beautiful, supernatural, and inexplicable things have begun to happen around me; that my understanding of reality has expanded infinitely.

In working on this exhibition, it has become clear to me how porous the boundaries are between the personal and the collective, between artistic work and the lives from which it emerges. The artists show courage by presenting vulnerable personal narratives, and it feels only natural to stand beside them and do the same. Curatorial work is not only about mediating artworks, but about relationships. My own trauma work, unfolding simultaneously with the exhibitions at St Hans, has shaped the choices made in Et stjernehus uden sol (A House of Stars Without a Sun) with an attentiveness to tenderness, gentleness, and the ability to listen. To dare enter the darkness with the artists because I know it myself. To feel kinship with the personal accounts in the exhibition like a tender community of people, who wish to make the world a safe and more accommodating place. A place with room for bodies and for the nature in and around us.